

Rajoituskäsikirja
Räjähteiden lähtöaineet
26.1.2021

Räjähteiden lähtöaineet

Yleistä

Nyky-yhteiskunnassa lukuisia eri kemikaaleja käytetään päivittäin monenlaisissa teollisuusprosesseissa ja työtehtävissä sekä suurella ja monipuolisella kuluttajasektorilla. Kemikaaleja käytetään välituotteina muiden kemikaalien valmistuksessa, liuottimina, maalien valmistuksessa, elintarvikkeissa sekä lopputuotteissa, kuten puhdistusliuoksissa. Valtaosalla näistä kemikaaleista käydään laillista kauppaa, mutta joitakin kemikaaleja voidaan käyttää väärin koti- tai omatekoisten räjähteiden valmistukseen.

Terroristit ja muut rikolliset voivat ostaa näitä aineita avoimilta markkinoilta tai ottaa käyttöönsä laillisesti muuhun tarkoitukseen hankittuja kemikaaleja ja jo suhteellisen pienet määrät voivat riittää huomattavien räjähdemäärien valmistamiseen.

Siksi on välttämätöntä rajoittaa sellaisten räjähteiden lähtöaineiden saatavuutta, joita voidaan käyttää väärin, mukaan lukien lähtöaineet, joita voidaan uuttaa seoksista.

Rajoitettu toiminta

Räjähteiden lähtöaine –rajoitus koskee vain tavallisia kansalaisia. Tavallinen kansalainen on määritelty EU-asetuksessa ja sillä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimii tarkoituksessa, joka ei ole yhteydessä henkilön tavanomaiseen elinkeino-, liike- tai ammattitoimintaan. Tämä tarkoittaa, että ammatti-, liike- tai elinkeinotoiminnassa tapahtuva räjähteiden lähtöaineiden maahantuonti on tämän rajoituksen puolesta vapaata.

Maahantuonnilla tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikkia toimia, joilla räjähteiden lähtöaine tuodaan fyysisesti Suomen alueelle joko toisesta EU:n jäsenvaltiosta tai kolmannesta maasta. Tullimenettelyllä tai tulliselvitysmuodolla ei ole merkitystä, vaan rajoitus koskee kaikkea fyysistä saapumista Suomeen.

EU-asetuksella on säädetty niistä aineista ja pitoisuuksista, joita on pidettävä tämän rajoituksen mukaisina räjähteiden lähtöaineina ja jotka edellyttävät maahantuontilupaa, kun tavallinen kansalainen maahantuo niitä. Rajoitus ja lupavaatimus koskee alla olevassa taulukossa lueteltuja aineita sellaisinaan ja näitä aineita sisältäviä seoksia, joissa näiden rajoitettujen aineiden pitoisuus ylittää sarakkeessa 2. esitetyn raja-arvon. Mikäli rajoitetun aineen pitoisuus on yhtä suuri tai pienempi kuin sarakkeessa 2. esitetty raja-arvo, niin räjähteiden lähtöaineiden rajoitusta ja lupavaatimusta ei sovelleta tällaiseen seokseen.

Rajoitusta sovelletaan myös seoksiin, jotka sisältävät taulukossa lueteltuja kloraatteja tai perkloraatteja, jos näiden aineiden kokonaispitoisuus seoksessa ylittää sarakkeessa 2. jollekin näistä aineista vahvistetun raja-arvon.

Rajoituskäsikirja
 Räjähdeiden lähtöaineet
 26.1.2021

Taulukon sarakkeessa 3. on säädetty yläraja-arvoista, joita ylittävälle räjähteiden lähtöaineiden pitoisuuksille ei voi myöntää lupaa ollenkaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lupaa ei voi myöntää ammoniumnitraatille, kaliumkloraatille, kaliumperkloraatille, natriumkloraatille ja natriumperkloraatille.

Rajoitusta ei sovelleta pyroteknisiin tuotteisiin, eikä lääkereseptin perusteella saataviin lääkkeisiin.

1. Aineen nimi ja CAS RN -numero	2. Raja-arvo	3. Yläraja-arvo lupien myöntämiseksi	4. Yhdistetyn nimikkeistön koodi
Typpihappo, 7697-37-2	3 paino-%	10 paino-%	ex 2808 00 00
Vetyperoksidi, 7722-84-1	12 paino-%	35 paino-%	2847 00 00
Rikkihappo, 7664-93-9	15 paino-%	40 paino-%	ex 2807 00 00
Nitrometaani, 75-52-5	16 paino-%	100 paino-%	ex 2904 20 00
Ammoniumnitraatti	16 paino-% ^(x)	Lupien myöntäminen ei sallittua	3102 30 10 (vesiliuoksessa) 3102 30 90 (muut)
Kaliumkloraaatti, 3811-04-9	40 paino-%	Lupien myöntäminen ei sallittua	ex 2829 19 00
Kaliumperkloraaatti, 7778-74-7	40 paino-%	Lupien myöntäminen ei sallittua	ex 2829 90 10
Natriumkloraaatti, 7775-09-9	40 paino-%	Lupien myöntäminen ei sallittua	2829 11 00
Natriumperkloraaatti, 7601-89-0	40 paino-%	Lupien myöntäminen ei sallittua	ex 2829 90 10

(x): Ammoniumnitraatista laskettu 16 painoprosentin typpipitoisuus vastaa 45,7 painoprosentin ammoniumnitraattipitoisuutta, kun epäpuhtauksia ei oteta mukaan.

Myös alla lueteltuja nimiä voidaan käyttää viitattaessa näihin asetuksessa mainittuihin aineisiin. Luettelot eivät ole kaikenkattavia, ne on tarkoitettu antamaan vain viitteellistä tietoa.

Vetyperoksidi

- peroksidi
- dioksidaani
- vetydioksidi

Nitrometaani

- nitrokarboli

Typpihappo

- aqua fortis
- savuava typpihappo

Perkloraatit

- kloraaatti (VII)
- hyperkloraaatti

Kloraatit

- kloraaatti (V)

Rajoituskäsikirja
Räjähteiden lähtöaineet
26.1.2021

Eri osapuolten velvollisuudet

Lupaviranomainen Suomessa on Poliisihallitus (POHA) ja se harkitsee luvan voimassaoloajan ja -tavan. Lupa voi olla voimassa joko yhtä tai useampaa käyttökertaa varten enintään kolmen vuoden ajan. Yksi lupa koskee aina kuitenkin vain yhtä räjähteiden lähtöainetta. POHA voi tarvittaessa keskeyttää luvan voimassaolon tai peruuttaa luvan.

Yllä olevassa taulukossa säädetyn mukaisia rajoitettua aineita maahantuovien tavallisten kansalaisten on haettava ja saatava kyseistä ainetta koskeva lähtöainelupa POHA:lta ennen aineen maahantuontia Suomeen.

Tulli on räjähteiden lähtöaineiden maahantuontia valvova viranomainen ja Tullilla on oikeus pyytää maahantuonnin yhteydessä lähtöainelupa nähtäväksi ja räjähteiden lähtöainetta maahantuovan on esitettävä alkuperäinen lupa ja sen mukainen tuote Tullille, kun Tulli sitä pyytää. Tulli ainoastaan varmistaa asianmukaisen luvan olemassa olon, mutta ei tee siihen merkintöjä. Luvan on aina oltava alkuperäinen ja malli lähtöaineluvasta on EU-asetuksen 2019/1148 liitteessä III. Suomessa tunnustetaan myös muiden EU-maiden toimivaltaisten viranomaisten myöntämät räjähteiden lähtöaineluvat, jotka ovat tietosisällöiltään vastaavia POHA:n lupien kanssa.

Säädösten vastainen toiminta

Tulli on lähtöaineiden maahantuontia valvova viranomainen ja Tullilla on oikeus ottaa haltuunsa ilman asianmukaista lähtöainelupaa maahantuotava aine. Tullin haltuun ottamiin räjähteiden lähtöaineisiin sovelletaan, mitä tullilain (304/2016) 81 §:ssä säädetään.

Säädökset

- Laki räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä 73/2021
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1148